

Kako presajamo starejše sadno drevje

Mnogokrat se primeri, da je treba presaditi sadno drevo, ki že nekaj let raste na stalnem mestu in se je že bolj ali manj razvilo in vkoreninilo. Pa bo zato marsikomu ustrezno, ako na kratko pojasnimo to sadjarsko opravilo.

Katero sadno drevo se da z uspehom presaditi? Pri presoji tega vprašanja ni vedno merodajna starost drevesa, ampak splošno stanje, rast in obseg vrha ali krošnje. Odločilna je tudi podlaga, na katero je drevo cepljeno in s tem v zvezi tudi drevesna oblika. Pritlično sadno drevo na šibko rastoči podlagi se s pridom lahko presadi, tudi če je staro 10 ali 15 let. Saj korenine kutine (podlaga za pritlične hruške) in paradiževca (podlaga za pritlične jabolane) segajo včasih komaj meter daleč od debla. Tako drevo se izlahka izkoplje in prenese na drugo mesto, ne da bi zemljo otrsli in korenine znatno poškodovali. Tudi jabolane na dušencu se dajo še dobro presajati, čeprav imajo že jako razraščeno koreninje. Bolj tvegano je presajanje starejšega visokodebelnega sadnega drevja. Vobče dobro se obnese pri mladih jablanah, hruškah, slivah itd., ako njih vrh ne meri v širino čez 3 metre. Čim manjši je obseg vrha, tem manjši je obseg korenin in tem več upanja je, da se bo presajanje sponeslo.

Za presajanje manj sposobno je vse starikavo, bolešno drevje, ki nima nobenega prirastka. Tudi starejših breskev se ne izplača presajati, ker nam že mlada drevesa drugo ali vsaj tretje leto po saditvi obrode. Močno rastoče, pa nerodovito drevje presadimo, pa bo zarodilo.

S prav dobrim uspehom presajamo tudi razno starejše jagodasto grmičje, kakor ribez in kosmuljo. Vendar pa teh grmov, zlasti če so že stari in močno za-goščeni, ne presajamo celih, ampak jih razdelimo na več manjših delov in presadimo le grmičke z mladim lesom.

Kdaj je najugodnejši čas za presajanje starejšega drevja? Je težko odločno

se izjaviti za jesen ali za pomlad. Oba letna časa imata svoje prednosti in neugodnosti. Uspeh presajanja je poleg drugih že prej omenjenih okolnosti, zavisen tudi od vremena prve mesece po presajanju. Takemu drevju, ki je za daljšo dobo brez prave zveze z zemljo, najbolj škoduje suh zrak. Če hočemo presajati jeseni, storimo to takoj sedaj — čimprej, tem bolje. Čez zimo je v naših krajih navadno toliko vlage, da se vobče ni bati presušenja. Preden pa drevo izkopljemo, ne pozabimo, da mu osmukamo vse listje, ako še samo ni odpadlo. To je važno. Ako bi presadili drevo z listjem, bi se gotovo posušilo. Veliko drevje, ki bi se težko prijelo, ako bi se zemlja osula s korenin, presajamo izjemoma lahko tudi pozimi, ko je zemlja zmrznjena. Ako ga dosti daleč od debla izpodkopamo, se obdrži med koreninami veliko zmrznjene zemlje, ki se lahko prepelje na drugo mesto, ne da bi se osula s korenin.

Kako starejše drevo vzamemo iz zemlje? Za to delo ste pri količkej večjem drevesu potrebni dve osebi in pa močna lopata (tako imenovana »štiharica«). Najprej previdno odgrnemo gornjo plast zemlje v krogu 1—1½ m v premeru. Potem pa izgrebemo okrog in okrog tega kroga približno 20—30 cm globok jarek in gladko odrežemo vse korenine, ki segajo v jarek. Zdaj previdno poskušamo drevo nagniti. Navadno ga na tej ali oni strani drži še kaka korenina. Tisti, ki drevo nagiblje, to takoj čuti in pokaže pomagачu, kje naj poprime z lopato in odreže korenino. Tako se poskuša toliko časa, da se drevo nagne in izlahka dvigne iz jame. S silo naj se drevo ne vleče iz zemlje, ker se prerade potrgajo močne korenine. Pa ne morebiti pol metra ali še dlje od debla, ampak prav v korenjači, kar drevo jako oškoduje.

Mlademu drevesu, ki raste na stalnem mestu komaj par let, lahko zemljo otrsemo in ga presadimo tako, kakor presa-

jamo mlado drévjé iz drevesnice na stalno mesto. Čim starejše pa je drevo, in čim bolj je že zakoreninjeno, tem več zemlje naj bi se držalo korenin, ko ga izkopamo. V težki ilovici je to lahko. Zelo rada se pa otrese lahka, peščena zemlja.

Ali je treba starejše drevo pri presajanju obrezati? Mlado drevo, čigar vrh nima čez 1 meter v premeru in kateremu smo pri izkopavanju prav malo skrajšali korenine, obrežemo tako kakor običajno, ko bi bilo ostalo na prejšnjem mestu. Skrajšamo mu le enoletne voditeljce in izrežemo morebitne pregoste veje ali pregost rodni les. Čim starejše pa je drevo, tem bolj v živo ga moramo obrezati pri presajanju. Tu pa ne zadostuje samo krajšanje enoletnih mladik, ampak iti moramo nižje, v starejši les — krajšati moramo veje, da tako spravimo v soglasje vrh s koreninami, ki so bile pri izkopavanju tudi močno skrajšane. Pri obrezovanju glejmo, da damo vrhu lepo obliko in da mu izrežemo vse pregoste in na vznotraj rastoče vejevje. Preden drevo na novem mestu posadimo, mu gladko prirežimo vse debelejšé korenine, ker z lopato narejene rezi niso gladke in se težko zacelijo. Na gladko obrezanih koncih korenin prav rade poženejo nove korenine.

Kaj je treba pri presajanju starejšega sadnega drevja še pomniti? Izkopano in obrezano drevo posadimo brez odloga na novo mesto. Zato pripravimo novi prostor že prej, preden gremo drevo izkopavat, da ga takoj, ko je izkopano, prenesemo in iznova posadimo. Vsako odlaganje drevo zelo oslabi in zmanjša nado sa dober uspeh. Zelo napačno bi bilo, ko bi drevo jeseni ali pozimi izkopali, potem pa samo prisuli z namenom, da bi ga končno posadili šele na pomlad. Posadimo drevo tako globoko, kakor je stalo na prejšnjem mestu. Rajši pa za spoznanje više nego količkaj niže.

Dajmo h koreninam dobre vrtné ali kompostne zemlje, da bo tvorba mladih sesalnih korenin tem lažja in obilnejša. Kolobar pokrijmo z drobnim hlevskim gnojem (ne s slamnatim).

Vsako presajeno drevo je treba k močnemu kolu tako nesljivo pritrditi, da se tudi ob viharju ne more prav nič ganiti. Večja, težka drevesa učvrstimo s tremi močnimi žicami, ki jih zapnemo med veje nad deblom, na tleh jih pa pritrdimo na kratke kolce, ki jih zabijemo v trikotu v primerni razdalji od debla.

Presajeno drevo nazadnje temeljito zalijmo! H.

Pokladanje sladkorja čebelam

Že v zadnjem našem razgovoru o zimski prehrani čebel smo dognali, da je za prezimovanje sladkor prav dober. Ob njem ostanejo čebele zdrave in so zimske izgube majhne, če je vse ostalo v redu. Na vsak način se morajo sladkorja poslužiti vsi oni čebelarji, ki so jim čebele zanesle plodišča z gozdnim medom, pa naj bo to hojev, kostanjev med ali pa mana. Letos so predpisi za nabavo sladkorja za krmljenje čebel dokaj strogi in sitni. Tukaj nimamo prostora, da bi obširno naše bravce seznanjali s tozadevnimi predpisi; dobe jih v »Slovenskem čebelarju« — v oktobrski številki. hočemo pa podati nekaj praktičnih navodil, kako naj ravnajo čebelarji, zlasti začetniki, da jim bo šlo pokladanje sladkorja prav izpod rok.

Za krmljenje je zdaj brez dvoma zadnji čas. Sladkor bi bilo treba dodati že pred mesecem dni, toda — sila kola lomi — ker breztrošarinskega sladkorja ni bi-

lo, ga bo treba dati čebelam pač takrat, ko bo na razpolago. Eno pa naj si vsi čebelarji dobro zapomnijo: vsekakor je boljše sladkor dodajati zdaj, četudi je že pozno, kakor pa spomladi. Zakaj, smo izčrpno povedali v našem članku v preteklem mesecu. Stari čebelarji vedo, da je pokladanje hrane, zlasti sladkorja, v mrzlem času združeno z nekaterimi sitnostmi. Čebele že sedijo v zimskem grozdu v gnezdu in se v mrzlih dneh nerade razlezejo. Posebno jih je težko privabiti na sladkor, ki nima vabljivega duha kakor med. Zato je treba sladkorju primešati nekaj medu in vso hrano dati čebelam gorko. Kako se vsa stvar pripraviti?

Najprej je treba ugotoviti razmerje sladkorja in vode. Spomladi se krmi v razmerju 1:1, t. j. na en liter vode se raztopi 1 kg sladkorja. Toda jeseni, ko je potreba vode prav majhna, je to razmerje napačno, ker mora žival vso odvečno vodo spraviti iz hrane. Zato veljaj

pravilo, da se na 1 liter vode raztopita 2 kg sladkorja. Ta zmes je potem nekako toliko vredna za zimsko prehrano čebel, kakor 2 in pol kg medu. Najprej segrej primerno količino vode, vanjo stresi potrebno količino sladkorja, nato pa pridno mešaj, da se ves sladkor raztopi. Raztopino nikakor ne pusti vreti. Ko je ves sladkor raztopljen, naj se raztopina ohladi tako, da jo bo mogla vzdržati roka, ko jo boš točil v pitalne steklenice. Ne pozabi na dodatek medu. V A.-Ž. panjih je potem pokladanje pripravno, kdor ima pitalnike. Da se živalce ne vtaplajo, se v pitalnik dene nekaj bilk slame ali kaj podobnega, nato se pitalnik porine pod gnezdo, okence zapre, za okencem pa v nastavek obrne steklenica z raztopino. Ko je prazna, se spet napolni in tako naprej, dokler ni dodano zadosti. Priporoča se krmiti kar vzdržema brez presledka.

Kdor bi imel v satovju sredi gnezda veliko gozdnega medu, bi mu krmljenje s sladkorjem malo pomagalo, ker bodo čebele sladkor znesle na nepravilni kraj. Zato mora na vsak način medeno satovje razmakniti, preden začne pokladati, in dati v sredo gnezda kake tri prazne, lepe sate, v katerih bo družina odložila sladkorno raztopino za čez zimo.

Če družina zaradi hladnega vremena noče »prijeti« in se je tekočina ohladila, ne čakaj, da se je bodo vendarle lotile. Tega namreč ne boš pričakal. Ne pomaga drugega, kakor raztopino spet segreti, dodati malce več medu in morda s topljo opeko panj greti, da se čebele razgibljejo in lotijo dela. To so seveda neprijetnosti, ki jih pa skrben čebelar mora vzeti nase,

če hoče svojo živalco ohraniti čez zimo zdravo in imeti spomladi z njo spet veselje in tudi — dobiček. Ko so se čebele enkrat lotile dodane hrane, gre pri močnih panjih delo hitro od rok. V dobri uri je zelenka prazna in tako je v nekaj urah vsa hrana dodana. Nato se pitalniki odstranijo in panji zapro.

Pri kranjičih in drugih panjih z nepremičnim ustrojem je pokladanje mnogo zamudnejše, če ni mogoče uporabljati praktičnih pitalnikov. Tam je treba sproti dolivati. Krmi se zdaj lahko ob vsakem dnevnem času, in sicer zadaj. Spredej pa le v času, ko čebele ne izletavajo, vendar zdaj ni nevarno za kakšne omembe vreden rop, čeprav krmiš tudi spredej, kadar utegneš.

Družine pusti po krmljenju v največjem miru. Naj noben čebelar zdaj panjev ne odeva ali paži. Za to je še čas. Samo špranje med panji naj se zamašijo in razpoke v panjih zadelajo, da ne bo pihalo po panjih in okrog njih. Glavna stvar je, da imajo čebele pozimi dovolj hrane in da so drugače v redu. Naj se nihče ne boji, da jih bo mraz opalil! Poznam odličnega čebelarja, ki je lansko zimo zadelal svoje panje šele po tistem novoletnem mrazu, pa mu ni niti en panj zmrznil, pač pa nasprotno: vsi so mu izvrstno prezimili. Drugemu, ki je imel čebele močno zapažene, je pa skoraj tretjina satovja splesnilo v panjih, ki so se zaradi prehudega paženja potili. Mi bomo tako rekli: srednja pot — najboljša pot, in bomo, ko nastopi občutnejši mraz, panje le nekoliko s papirjem zadelali, bolj odeli jih bomo pa šele proti pomladi.

Jesensko trebljenje na kurjem dvoru

V naravi opažamo na jesen vedno večje umiranje tako v rastlinstvu kakor tudi v živalstvu. Smrt mora priti po naravnem zakonu tudi na naša kurja dvorišča. Zadnji čas je, gospodinja, da prideš z velikim nožem in nadomestiš to, kar bi morala storiti že v juliju in avgustu, da namreč porežeš vratove vsem kokošim, ki slabo neso. V teh živalih imaš namreč mnogo potrebne navlake na svojem dvorišču. Ali prav nič ne računaš? Proč z navlako! Tvoja korist ni odvisna toliko od števila, pač pa od kakovosti živali. In potem, kako moreš še zatrjevati, da računaš, ko pa vidim na dvorišču toliko

pozno izvaljene perjadi, od maja, junija, julija? Ali si že kdaj delala poizkuse s takimi zapoznelci, kako slabo izkoriščajo hrano? Nalašč mi napravi veselje in napravi še letos tako vajo, zapisuj porabo piče teh mladih jarčic, napredovanje o teži in številu jajec, ki jih boš dobila, recimo, do Vseh svetih prihodnjega leta. Boš videla, da se boš čudila svoji — izgubi. Proč z živalmi, ki samo žro in nič ne neso, proč z vsem bolehavim, zraven pa jemlje prostor v kurnici kjer ga še za dobre pute ni ravno preveč.

»Pa vseh kur vendar ne morem poklati ali prodati v mesto!« mi ugovarjaš.

»Saj po zimi kure pri nas itak ne neso.«
 Če pri vas ne pa neso marsikje drugod, kjer ravnaajo z njimi pravilno. Kako naj pa neso pri vas po zimi?! Kje pa je kurnica. Na severni strani gospodarskih poslopij, oken nobenih. V kurnici je cela zmešnjava, vse vprek nametano in vmes stanujejo kokoši in race, marsikje celo gosi in purani ali celo afriška pegadka. Notri so pršice in uši, pa ne deset ali sto, ampak kar milijon. In ob taki razstavi bi hotela ti še zimskih jajc od kokoši?

Ne bom ti popisoval, kakšen boji tvoj kokošnjak, to lahko zveš ali bereš drugod. Vsak pošten perutninar ti rad pokaže ali pove, kako mora biti ta stan urejen.

Kakšno pičo pa pokladaš v mrzlem letnem času svojim kuram! — Gospodinja, ti imaš v svinjaku lepe prašiče, v hlevu ti stoje krave in konji; toda povej mi, ali krmiš te domače živali le na pol, le za tretjino, le za četrti del tak brezmišelnost in brezskrbno kakor svoje kokoši? — V večini slučajev boš morda dokupila kake beljakovinate hrane, n. pr. ribje moke. Med zrnjem bi ti za zimski čas pripravil, da gotovo preskrbiš svojim ko-

košim tudi koruze. Seveda je res, da nič ne pomaga tudi najboljša kurnica, nič ne koristi pravilna prehrana, če kokoši same niso vredne počenega groša! Zato te iznova prosim: Odstrani vso škodljivo navlako iz svojega dvorišča, vse kure, ki neso na leto manj kot 100 jajec, kajti to so sami trotje v tvoji čredi. K preostalim dobrim kokošim pa ali dokupi dobrih letošnjih jarčic, ali pa trdno skleni, da si vzrediš bodočo spomlad prav zgodaj v marcu ali aprilu toliko piščancev od najboljših svojih kur, da jih boš imela dosti in da bo kurnica napolnjena s tolikim številom, za kolikor je narejena. Toda svojim plemenskim kuram kolikor mogoče dobrega tujega petelina štajerske pasme. Od njega odvisi dobra polovica vsega tvojega kurjerejskega uspeha!

Če kokoš pravilno krmiš, ti bo dajala dve, v izjemnih slučajih tri leta toliko jajec, da ti bo plačala ne samo stroške, ki si jih imela z njo, ampak še nekaj več. Zato moraš pa vsako leto proti jeseni odstraniti vse živali, ko so nesle že dve leti, pa tudi vse mlajše, ki ne neso niti 100 jajec na leto. Kako pa izveš, katere kokoši je treba iztrebiti?

V KRALJESTVU GOSPODINJE

Naši mali

Mihec

Mihec je bil plašen dečko. Doma je bil v samotni hišici, ki je stala popolnoma osamljena ob robu gozda. Daleč naokrog ni bilo nikakega soseda in Mihec v mladosti ni imel družčine. Ko ga je prvi dan mati pripeljala v šolo, se ji je plašen skrival za krilo. Na nobeno vprašanje ni odgovoril, le parkrat je pokimal in debelo smrknil.

Šole se je Mihec težko privadil. Prve dni je dvakrat ušel in smo ga šele po dolgem iskanju našli. Enkrat v najzadnjem kotu dvorišča, kjer je neobgljeno čepel na kupu smeti, drugič pa v šolski kleti. Spraševali smo ga, če mu v šoli ni všeč, pa nihče ni dobil odgovora od njega. Poslej je sicer ostajal v šoli, toda tičal je sam v klopi, se za nobeno družčino ni menil. Bil je neroden, trdo je štorljajal po sobi, kadar je šel k tabli, si ni upal pogledati ne na desno ne na levo. Parkrat se je spodtaknil ob stopnici na

kateder in je štrbunknil po tleh, da je silno zaropotalo. Seveda se mu je ves razred smejal, kar ga je še bolj preplašilo. Postal je rdeč ko kuhan rak in na jok mu je šlo, zato ni kazalo drugega, kot poslati ga nazaj v klop, v njegov ljubi kotiček. Med odmori je sam čepel v kakem kotu in kot murenčka ga je bilo treba zbežati, da se je spustil v igro s tovariši. Seveda so ga součenci kmalu spoznali in so se začeli norca delati iz njega. Miha, kašo piha, so vpili za njim, kadar je sam, plah, bežal po končanem pouku iz šole domov. Zasmehovali so ga in ga oponašali, kako neroden hodi. In ko je nekoč ves neroden prištorljajal na oder in pričel plaho jecljati, je vsa tolpa izbruhnila v smeh. Prav hudega zmerjanja in kaznovanja je bilo treba, da je bilo nagajanja in smešenja konec.

Vendar pa fant ni bil zabiti. Čeprav ustno na vprašanja ni odgovarjal, je vendar pravilno in čedno pisal in videlo se je, da sledi pouku. Zato me zanj ni preveč skrbelo in ko je nekega dne prišla

matí v šolo spraševati, kaj naj stori z njim, ker ga zastoj tepe in zmerja, da bi raje hodil v šolo, pa vse nič ne pomaga, sem jo potolažila, da bo že kmalu vse dobro. Samo zmerjati ga ne sme, če se boji, še manj pa seveda tepsti, ker se fant potem seveda še bolj boji in je še bolj plah.

Z boječimi otroci moramo biti posebno prijazni. Večkrat jih je treba pohvaliti, da dobe zaupanje sami vase in se zavedo sami sebe. Nagajanje, zmerjanje in smešenje jih spravlja vedno v zadrego in še poveča v njih čut manjvrednosti. Še huje je seveda, če jih tepemo, ker se boje. To jih dela še bolj nerodne, neobgljene in ubija v njih sleherno samozavest. Vedno mislijo le na to, kako bi se obrnili, da bi bilo prav, pa se ravno zaradi tega vedno napačno obračajo. Pošiljajmo takega otroka večkrat v družbo, da se je privadi. Če je morda slabo nadarjen, je naša dolžnost usmiljenja, da pohvalimo vsak njegov, četudi še tako majhen in nezaten uspeh, če vemo, da se je zares trudil, da ga je dosegel. Neusmiljeno je, stalno obregovanje ob njegove napake in očitiranje njegove nerodnosti. To mu ubija zadnji kotic samozavesti in veselja do dela. To mu greni mladost, nesrečen je in čmeren in postane trmast. Plahost mu hromi najboljše sile, morda mu jih za vse življenje ubije. Nekaterim se ta plašljivost iz mladih let pozna vse življenje in se morda tudi na visokih družabnih položajih ne morejo otresti neke gotove nerodnosti v občevanju z drugimi.

Če je samo pomanjkanje družbe krivo otrokove nerodnosti in plahosti, se bo kmalu ozdravil. Če pa mu je ta plahost prirojena, je pa treba dolgega potrpljenja in prizanašanja, da se otroka pripravi do tega, da se samega sebe in svoje cene zave.

II.

Obleka za najmlajšega

Obleka deteta je preprosta stvar, vendar spravi matere včasih v zadrego. Najprej je pomniti, da naj bo vse potrebno za novorojenčka pripravljeno že s sedmim mesecem nosečnosti, za primer, da bi prišel otrok prej na svet. Mati, ki gre v bolnišnico, dobi potrebne stvari za prve dni tam; skrbeti mora samo za obleko, y kateri odnese otroka domov. Drugače

pa naj obsega zaloga obleke za deteta tole: vsaj dva ducata pleníc, pa tudi tretji pride prav; najboljše so v velikosti 45 cm krat 90 cm, ki jih potem zložimo, kakor potreba.

Zelo dobro je, ako si moremo nabaviti pločevinasto vedro s pokrovom, v katerega mečemo umazane plenice, ki jih je treba vsak dan sproti oprati, prekuhati in posušiti. Dobijo se plenice na prodaj iz zelo rahle tvarine, ki se jako hitro posuši. Vložki iz papirja izdelani nalašč v ta namen, prihranijo mnogo dela, ker jih rabljene kar zavrzemo. Če dete nosimo ali gremo z njim na pot, uporabljamo še gumirano platno, ali mu oblečemo gumijaste hlačke, toda dete tega ne sme imeti stalno na sebi.

Srajčke potrebuje dojenček najmanj tri, prav pride še ena ali dve več, da ni treba tako hiteti s pranjem. Takoj prva srajčka naj bo malo večja, to se pravi, da je prav otroku, ki je star 6 mesecev. Malo večje srajčke trajajo dalje časa. Lahko so iz cellega, ki jih potegnemo čez glavo ali pa na nje zavežejo ali zapno spredaj. Zimske srajčke naj imajo dolga rokava in naj bodo iz lahke tkanine, v kateri je stkana volna in bombaž. Poletne imajo lahko krajše rokave in so iz bombažaste tkanine. Kot ogrinjalo so pripravne pletene rute, šali ali pelerinice. Navadno se dobi kaj v dar, kar pride zelo prav.

Obleka v ožjem pomenu besede dojenčku ni potrebna, ker zadostuje, ako oblečenega v srajčko in zavitega v plenice, zavijemo v šal. Nekatere matere pa imajo rade, da je otročiček dokončno oblečen še v obleko. Za zimo pridejo prav obleke ali boljše spalne srajčke, ki morajo biti precej velike in dolge z dolgimi rokavi. Dobro so napravljene, ako imajo vdete spodaj v robu in v zapestju trak, da jih kar zadrngemo in zavežemo. Otroku je lepo toplo, samo paziti moramo, da je srajčka precej daljša kakor otrok, da v njej, tudi ko je zavezana, lahko breca.

Ako mati na vsak način hoče imeti za otroka tudi kakšno oblekco, naj bo ta preprosta, iz pralnega blaga, s širokimi rokavnimi izrezami, ploskimi robovi in pri vratu tako napravljena, da ne tišči. Tudi obleka naj bo zadaj odprta, ker jo lahko potegnemo izpod deteta in ostane lepo suha. V prvi dobi, dojenčku navadno na obuvamo nogavic.

Ako pa opazimo, da ima otročiček mrzle noge, četudi je obut v toplo ruto, mu obujemo velike, rahlo pletene nogavičke ali čevljičke, ki ne vežejo nog. Segajo naj nogavičke do kolen. Raznih drugih oblačil kot srajc brez rokav, kril, otrok ne potrebuje. Ruta, ki jo ovijemo okoli nog, nadomešča krilo.

Že od začetka naj ima otrok dovolj veliko posteljico. Kadar uporabljamo ograjeno posteljico, morajo biti presledki med palicami tako ozki, da otrok ne more vtakniti vmes glave. V posteljico položimo trdno žimnico, ki jo prav dobro nadomešča zložena koc ali velika žimnata blazina. Tudi flanelaste rjuhe so prav uporabne, in sicer dete vanjo zavijemo ali jo uporabljamo kot rjuho. Da se posteljica preveč ne zamaže, denemo pod dete kos mehke tkanine in jo na obeh straneh zatlačimo za žimnico. To blago lahko menjamo, kadar treba, ne da bi morali snemati spodnjo rjuho. Uporabljati moramo vrhu žimnice vedno gumirano platno ali drugo nepremočljivo tkanino, ki naj varuje žimnico. Pòletji zgornja rjuha ni niti potrebna, ker dete kar zavito položimo na posteljo. Pozimi potrebujemo za odejo dva koca, ki jih lahko napravimo iz starega, ki smo ga oprali, zrezali in zarobili. Odeja naj ima zgornjo rjuho, da se ne zamaže. Kakor vidimo, otrok ne rabi dosti, in kar mora imeti, ni drago. Skrbeti moramo zato, da ima roke in noge vedno lepo rožnate in tople. Ne izdelajmo ga preveč! H. š.

KUHINJA

Zdrobova kaša na goveji juhi. V lončku ošvrkljam eno celo jajce, kamor pri-mešam dve polni žlici pšeničnega zdroba ter mešanico počasi vlivam v vrelo juho. Med vlivanjem neprestano mešam juho in jo pustim pol ure vreti. Drug način zakuhanja zdroba na juho je lahko razdeljen tako, da žakuham zdrob zase in proti koncu vrenja vlivam v vrenje stepeno jajce.

Sladka repa. Repo olupim, operem, zrežem na kocke in pristavim z mrzlo vodo. Če je repa grenka, ji odlijem vročo vodo in jo osvežim z mrzlo. Ako je sladka, jo z vodo vred zlijem na prežganje, ki sem ga napravila iz žlice masti, žličice sladkorja in žlice moke, ko jo stresem v zarumenel sladkor. Repo, ki je bila gren-

ka, zalijem s krompirjevko, drugo pa stresem z vodo vred na prežganje. Repo dobro zmešam, in ko dobro prevre, ji dodam nekaj žlic segretega mleka. Še prevreto dam kot prikuho s krompirjem k mesu na mizo.

Telečji guljaž. Pol kilograma telečjega mesa zrežem na kose. V kozici razbelim 5 dkg masti. V mast denem eno celo zrezano čebulo. Na čebulo šcep paprike, na papriko nekaj kapljic vode. Ko čebula zarumeni, dodam meso, da se nekaj časa praži, nakar meso z moko potresemo. Ko moka zarumeni, zalijem guljaž s kropom ali z juho ter pustim nekaj časa vreti. Guljaž osolim in mu nazadnje primešam nekaj žlic kisle smetane.

Guljaž iz zajčjega mesa. Nekvašeno zajčevo stegno operem, mu odrežem kožice ter meso zrežem na kose. V kozici zarumenim 5 dkg na kocke zrezane suhe slanine, 1 celo čebulo drobno sesekljam, strok česna in ekaj zrn kumne strem s soljo, pridenem tudi za nožovo konico paprike in zrezano meso. To pokrito pražim, da se meso zmehča, nakar meso z moko potresemo. Ko ta zarumeni, zalijem s kropom ali z juho ter pustim še vreti. Med vrenjem dodam vejico zelene, vejico petršilja, vejico majarona, vejico šatraja in en lavorov list. Zelenjavo zvežem z nitko, da jo lahko odstranim, prej ko dam jed na mizo. Guljaž zajcev ali drugi, dam na mizo s polento ali žganci ali testeninami ali kakimi cmoki, žličniki ali krompirjem.

Marmeladni narastek. 7 dkg kakršnekoli marmelade mešam s 7 dkg surovega masla in 7 dkg sladkorja. Ko je dobro narastlo, dodajam polagoma 4 rumenjake in nazadnje iz štirih beljakov sneg ter žličico moke. Skledo namažem z maslom, zravnam vanjo mešanico in pečem počasi v neprevroči pečici.

SEJMI

Sejmi do 13. novembra:

7. nov.: živ. in kram. št. Jernej, Višnja gora, Kranj, Novo mesto, živ. in kram. Jesenice (?), Mengeš, Vel. Lašče, živ. Vrhnika. — 8. nov.: živ. Kamnik, Mur. Sobota. — 11. nov.: živ. in kram. Moravče, Poljane, živ. Sp. Gorje, živ. in kram. Studenec pri Krškem, Ig. št. Gotard, Bučka, Cankova v Slov. krajini. — 12. nov.: živ. in kram. Studenec pri Krškem, Bučeca vas.

GOSPODARSKE VESTI

CENE

Ljubljana. Pšenica 1 kg din 2—2,20, rž din 1,95, oves din 1,85 do 1,90, ječmen din 1,95, proso din 1,90, koruza din 1,50 do 1,90, ajda din 2,20—2,30, fižol prepelica din 2,60, grah din 4,60—6. **Kurivo:** premog tona din 385 do 410, drva trda 1 m din 100—110, trda drva žagana din 115 do 120, mehka drva din 70—75, oglje 1 kg din 2—2,50. **Krma** 100 kg din 100, polsladko seno din 90, kisko seno din 75, slama din 60.

Kranj. Zito: pšenica 1 kg din 1,95, ječmen din 1,90, rž 1,85, oves 1,60, koruza din 1,50, fižol din 2—2,50, krompir din 0,75, lucerna (seme) din 19,50; **krma:** seno 100 kilogramov din 75, slama din 45. **Meso:** govedina din 8 do 12, svinjina din 14—16, slanina din 24—26, svinjska mast din 19; čisti med din 22—24 za 1 kg. Neprana volna 1 kg din 24—26, oprana volna din 34 do 36.

Šmarje pri Jelšah: Zito: pšenica 1 kg din 2—2,50, ječmen din 1,50—2, rž din 2, oves din 1,50—2, koruza din 1,25—1,50, fižol din 1,50—2, krompir din 0,75; **krma:** seno 100 kg din 45, slama din 25. **Meso:** govedina 1 kg din 8 do 12, svinjina din 12—14, svinjska mast din 18. Čisti med 1 kg din 16—18, neprana volna din 15, oprana din 30 za 1 kg.

Ptuj. Zito: pšenica 1 kg din 2, ječmen din 2, rž din 1,40, oves din 1,50, koruza din 1,30, krompir din 0,50; **krma:** seno 100 kg din 50—75, slama din 25—35. **Meso:** govedina 1 kg din 8—12, svinjina din 13—16, svinjska mast din 18. Čisti med din 16.

LJUBLJANSKI TRG

Mleko in mlečni izdelki: mleko 1 l din 2—2,25, surovo maslo 1 kg din 22 do 28, čajno maslo din 32 do 36, kuhano maslo din 28—30, bohinjaški sir din 26, polimentalec din 26, trapist din 18—26. **Sadje:** jabolka I. vrste din 6, II. 4, III. 2—3 za 1 kg, hruške I. vrste din 12, II. 8, III. 4 do 6 češplje din 4—6, grozdje din 4—12, suhe hruške din 6, navadni kostanj din 2 do 6, orehi din 8, luščeni din 24—28.

Zelenjava: glavната solata 1 kg din 3 do 5, endivija din 3, motovilec merica din 1 do 1,50, cvetača din 3, zelje din 0,30 do 0,50, kisko zelje din 2,50—3, ohrovt din 1, karfijola din 3, kolerabe din 1, špinača din 2,50—3, paradiznik din 5—6, kumare din 4, bučke din 2, fižol v stročju din 3—5, čebula din 2,50—3, por din 1, česenj din 5—8, kislá repa din 2—2,50.

Cene sadja na debelo se sučejo okrog din 3 za lepo blago, ki ga je pa že malo, vsled česar odredba Izvoznega instituta v Belgradu glede premij za Slovenijo ne bo prišla veliko v poštev. Izvažanje jabolk v zabojih je zvezano v večjo carino, zato bodo nemške firme bolj nerade take jabolka kupovale. Povpraševanje po jabolkah je še vedno veliko in je upati,

ŽIVINA

Ljubljana. V Ljubljani in okolici se od zadnjih cen živine niso bistveno spremenile. Voli I. vrste se plačujejo po din 6, II. 5,50, III. 4,50; telice I. vrste din 6, II. 5,50, III. 4,50; krave I. vrste din 5,50, II. 4, III. 2,50 do 3; teleta I. vrste din 8, II. 7; prašiči špeharji din 9,50 (domači), pršutarji din 8 za 1 kg žive teže.

Kranj. Na zadnjem ponedeljskem sejmu, kamor so prignali 52 volov (prodali 37 kosov), 24 krav (12), 6 telet (6), 4 junice (3) in 191 prašičev (74). Cene so se gibale tako-le: voli I. vrste din 6,25, II. 6, III. 5,25; telice I. vrste din 6,25, II. 6, III. 5; krave I. vrste din 5,50, II. 5, III. 4,50; teleta I. vrste din 7, II. 6,50, prašiči špeharji din 9 do 10, pršutarji din 8,50 za 1 kg žive teže. Mladi prašički v starosti od 7 do 8 tednov po komadu din 140—200. Surove kože goveje din 8 do 10, telečje din 11, prašičje din 4 do 8 za 1 kg.

Novo mesto. Na redni letni sejem dne 25. oktobra so prignali v Novo mesto zelo veliko živine. Ta tako imenovani Lukežev sejem je eden največjih v Novem mestu. Na prodaj je bilo postavljene 1007 glav goveje živine, 114 konj in 1758 glav prašičev vseh starosti. Od goveje živine je bilo največ volov (616), potem 245 krav, 60 juncev, 82 telic in 4 teleta. Kupčija je bila — kakor poročajo — zelo živahna, a na dvig cen ni vplivala. Cene so ostale v glavnem nespremenjene. Večino živinčet je bilo prodanih »čez« in so dosegli najboljše pitani voli din 4500 za kos, najslabši pa okrog din 1200, najboljša krava je vrgla din 3100, najslabša din 800, junci in telice so šli od din 700 do 2000, teleta od din 250—500, konji in kobile najboljše din 5000, najslabši din 1500.

Šmarje pri Jelšah. V zadnjem času se gibljejo cene živini tako: voli I. vrste din 4,50 do 5,50, II. 3,50—4,50, III. 2,50 do 3,50; telice I. vrste din 4,50—5,50, II. 3,50 do 4,50, III. 2,50—3,50; krave I. vrste din 4,50, II. 3,50, III. 2,50; teleta I. vrste din 6,50, II. 5,50; prašiči špeharji din 10—12, pršutarji din 8—10 za 1 kg žive teže. Surove kože goveje din 10, telečje 12, svinjske din 6 i kg.

PRAVNI NASVETI

Če ni oporoke. G. F. R. D. - Po moževt smrti, ki ni zapustil nobene oporoke, je sodišče prisodilo $\frac{1}{4}$ posestva ženi-vdovi, $\frac{1}{4}$ pa trem otrokom. Ker pa je žena ves čas skrbela za dom in posestvo, tudi ko je bil njen mož odsoten skozi več let in plačevala dolgove posestva, ki bi bilo sicer prodano na dražbi, vprašate, če ima žena pravico več zahtevati od zapuščine kot samo $\frac{1}{4}$ vrednosti. — Ker ni bilo oporoke, ima žena poleg otrok pravico le do $\frac{1}{4}$ zapuščine. To kar je žena plačala dolgov na posestvu, je pač plačala iz dohodkov posestva, ki je bilo moževa last, tedaj jih je plačala z dohodki moževega premoženja. Če bi pa te dolgove plačala žena iz svoje ločene imovine, bi mogla povračilo takih plačil zahtevati nazaj od moža ali pa njegove zapuščine le tedaj, če bi imela za ta, možu dana posojila notarski zapis. Brez takega notarskega zapisa med zakonci dana posojila pa so neiztožljiva. Kar pa je dal že odrasli otrok denarja za vzdrževanje odnosno zboljšanje posestva, lahko zahteva nazaj od zapuščine. Stvar sodedičev je, da mu to priznajo; če ne, bo pa o tem odločila pravda.

Odpisno dovoljenje vknjiženega upnika. K. Z. - Mati je posestnica. Vam dolguje dediščino po očetu z obrestmi. Zaradi varnosti ste vknjiženi na materinem posestvu in to na prvem mestu. Za vami pa je vknjižena Privilegirana agrarna banka za večji dolg, glede katerega pa je mati zaščitena. Ker mati nima denarja, da bi vam dediščino izplačala, bi rada prodala del zemljišča. Ne veste pa, če bo Privilegirana agrarna banka prodajo zemljišča odobrila in dala odpisno dovoljenje. Vprašate, kam bi se bilo treba obrniti? — Mati naj vloži prošnjo na Privilegirano agrarno banko, ki je vknjižena na njenem posestvu. Če mati redno odplačuje banki letne obroke in če je ostali del posestva še dovolj vreden in bo terjatev Privilegirane agrarne banke še dovoljno zavarovana, bo verjetno banka dovolila bremen prosti odpis prodanega dela zemljišča.

Pogodba o prenosu zemljišča. B. E. L. - Sorodnik vam bo dal parcelo. Prepisa v zemljiški knjigi še ne bosta izvršila. Vprašate, kako bi napravili pogodbo, da bo veljavna in koliko jo bo treba kolkovati? — Pogodbo morate napraviti v obliki, ki je predpisana za vknjižbo v zemljiški knjigi. Podpis sorodnika, ki vam bo odstopil zemljišče, mora sodišče ali notar overoviti. V 15 dneh po sklenitvi pogodbe, ki je lahko darilna ali kupna, ali podobno, morate pogodbo javiti davčni upravi in

plačati takso, ker ne vemo, kakšno pogodbo nameravate skleniti in koliko je zemljišče vredno, vam ne moremo povedati, koliko bo znašala taksa. Če pogodbe ne bi v navedenem roku prijavili, vas bo davčna uprava kaznovala s trikratno takso.

Dolg iz leta 1929. J. C. Leta 1929 ste kupili kravo, ki je do sedaj še niste mogli plačati. Slišali ste, da vam mora prodajalec dolg znižati na polovico. On pa trdi, da mu morate plačati celo vsoto. Vprašate, kdo ima prav? — Ako ste kmet po uredbi o likvidaciji kmetijskih dolgov in dolg za kravo presega 500 din, imate pravico do polovičnega znižanja. Te pravice pa nimate, če ste v boljšem gmotnem položaju, kakor vaš upnik. Zaščito tudi zgubite, ako pravočasno ne plačate letnih obrokov. 12 letni obroki se morajo plačati vsako leto do 15. novembra. Kmetijski dolгови, ki skupaj niso večji ali ki po opravljeni znižbi niso večji od 500 din, se morajo plačati v dveh enakih letnih obrokih. Pripominjamo, da dolжник ni dolžan poprej plačati letnih obrokov, dokler mu upnik ne pošlje obračuna in nove obveznice na znižani znesek dolga. Obračune in obveznice morajo poslati upniki v dveh izvodih občinski upravi, ki je pristojna za dolžnika. Občinska uprava nato en izvod vroči dolžniku.

Šoferska šola. K. I. Radi bi zvedeli, kje je kakšna šoferska šola? Kakšni pogoji so za sprejem v to šolo, in koliko časa ista traja? — Med drugimi imamo šofersko šolo tudi v Ljubljani. O pogojih za sprejem se morate zneniti z lastnikom šole. Glede pouka je predpisano, da se mora isti vršiti v takem obsegu in na način, da se more učence teoretski in praktično pripraviti za šoferski izpit. Učenec mora prevoziti vsaj 200 km in to v različnem terenu zunaj naseljenih krajev in deloma v naseljenih krajih. Za pouk se smejo sprejemati osebe, ki so zanesljive in telesno in duševno sposobne za samostojno vodstvo motornih vozil. V dokaz tega mora lastnik ob sprejemu zahtevati od učenca rojstni ali krestni list, npravnstveno spričevalo in zdravniško izpričevalo. Zaradi osebne nezanesljivosti niso sposobni za samostojno vodstvo motornih vozil n. pr. oni, ki so zakrivilili težka ali ponovna kazniva dejanja proti osebni varnosti ali varnosti imovine, ki so vdani uživanju alkoholnih pijač ali omamljivih strupov in ki imajo nagujenje k sirovosti in izgredom. Telesno nesposobni so, če je po uspehu zdravniškega pregleda upravičeno pričakovanje, da bo od take osebe upravljano vozilo pomenilo ogrožanje javnega prometa.